biBUŁa

Biuletyn Informacyjny BUŁ

nr 4/2014 (81)
ISSN 2084-4670

SPIS TREŚCI

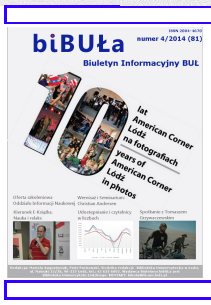

wydarzenia
..... 10 lat American Corner w Łodzi
..... Kierunek E-Książka. Nauka i relaks
..... Spotkanie z Tomaszem Grzywaczewskim

informacje
..... Udostępnianie i czytelnicy w liczbach - dane z systemu bibliotecznego Symphony
..... Oferta szkoleniowa Oddziału Informacji Naukowej
..... Wernisaż i Seminarium: Christian Andersen

leksykon BUŁ
..... Ikonografia

ludzie książki
..... Janusz Stanny (1932-2014)

nowości książkowe

WYDARZENIA

10 lat American Corner w Łodzi

19 marca Centrum **American Corner ochodziło 10-lecie swojej działalności**. W ramach obchodów odbyło się otwarcie wystawy "10-lecie American Corner Łódź w obiektywie". Wystawa prezentujące zdjęcia z najważniejszych wydarzeń w historii centrum. Otwarcie wystawy uświetnił swoją obecnością Pan Mark Wenig attache d/s kultury w Ambasadzie Amerykańskiej w Warszawie. Na otwarciu wystawy gościli także wykładowcy, nauczyciele i przedstawiciel instytucji które od lat regularnie współpracują z centrum. Wieczorem odbył się także koncert jazzowy Stana Breckenridge i Klaudii Kowalik w Klubie Wytwórnia. Wystawę będzie można oglądać do 10 kwietnia na II piętrze Biblioteki UŁ. Zapraszamy.

Centrum American Corner powstało w 2004 roku w wyniku porozumienia pomiędzy Uniwersytetem Łódzkim i Ambasadą Amerykańską w Warszawie i jest najstarszą tego typu placówką w Polsce. Centrum zajmuje się promowaniem i udostępnianiem wiedzy na temat Stanów Zjednoczonych Ameryki. American Corner organizuje spotkania i wykłady z ciekawymi ludźmi poruszające rozmaitą tematykę. W centrum znajduję się także biblioteka amerykańska.

Centrum American Corner organizuje około 50 spotkań rocznie. Naszymi gośćmi byli Ambasadorzy Stanów Zjednoczonych w Polsce, dyplomaci i eksperci ds. polityki międzynarodowej, ekonomii, historii oraz kultury. Centrum uczestniczy regularnie w organizacji licznych imprez kulturalnych takich jak wystawy i koncerty oraz konferencji naukowych i spotkań autorskich. Regularnie współpracujemy z wieloma wydziałami UŁ oraz szkołami na terenie Łodzi.

(Michał Woźniak)

Kierunek E-Książka. Nauka i relaks

6 marca br. w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego, w ramach obchodów Międzynarodowego Tygodnia Czytania E-książek, odbyło się III spotkanie z cyklu "Kierunek e-książka. Nauka i relaks". Organizatorami tego wydarzenia była Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego wraz z Wydawnictwem Uniwersytetu Łódzkiego. Honorowy patronat nad seminarium sprawowali Marszałek Województwa Łódzkiego Witold Stępień, Prezydent Miasta Łodzi Hanna Zdanowska, prof. dr hab. Włodzimierz Nykiel, Rektor UŁ. Patronatem medialnym imprezę objęło Radio Łódź, Gazeta Wyborcza, oraz Radio UL. Redaktor naczelna Radia UL dr Kinga Klimczak z Katedry Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UŁ moderowała pierwszą część spotkania, drugą prowadził Pan Dariusz Perliński z Biblioteki UŁ.

W tym roku rozmowy o e-książce oscylowały wokół tematyki nauki i relaksu. W dwóch pozornie wykluczających się panelach przedstawiono zagadnienia związane z książką elektroniczną w przestrzeni naukowej oraz refleksje na temat literatury o charakterze rozrywkowym, jak również estetyki książki elektronicznej.

Pan Marcin Kapczyński, przedstawiciel firmy Thomson Reuters, zapoznał uczestników z Indeksem cytowań książek w bazie Web of Science i podkreślił jego rolę w dobie naukometrii. Prezes Stowarzyszenia Wikimedia Polska, którego celem jest wsparcie i rozwój projektów funkcjonujących w technologii wiki i opartych na tzw. wolnych licencjach, dr hab. Tomasz Ganicz zaprezentował m.in. mechanizmy generowania e-booków z Wikibooks i Wikipedii.

Duże zainteresowanie wzbudziła prezentacja Pani Hanny Milewskiej, z Fundacji Festina Lente, poświęcona multimedialnym książkom dla dzieci. Podczas spotkania zaprezentowane zostały książki w formie aplikacji multimedialnych. Książki te są bogato ilustrowane, zawierają animacje, dźwięki i gry edukacyjne. O czytnikach książek elektronicznych na berlińskich Międzynarodowych Targach Elektroniki Użytkowej IFA interesująco opowiadał Pan dr Radosław Uliszak. Zaprezentował on również czytniki, których używa na co dzień.

W tematykę estetyki książki elektronicznej przeniósł nas przedstawiciel firmy elib.pl Pan Mikołaj Topicha-Dolny, a kontynuowała ją w sposób niezwykle ciekawy Pani dr Karolina Kaiser, założycielka platformy dystrybucji mobilnych wydań prasy (Prasosfera.pl) i książek (powstająca Bookosfera.pl). Prelegenci potwierdzili, że na wielu polach książka elektroniczna wygrywa z książką tradycyjną, jednak estetyka ebooka wciąż pozostawia wiele do życzenia. Wiąże się to m.in. z brakiem odpowiednich formatów, które pozwoliłyby na właściwe projektowanie e-książek. Będzie jednak lepiej - twierdzą fachowcy.

Elektronicznym komiksem zainteresował nas Dyrektor Międzynarodowego Festiwalu Komiksu i Gier Pan Adam Radoń. Zaprezentował również jak twórcy komiksu wykorzystują nowe technologie. W trakcie spotkania mieliśmy też możliwość zrelaksowania się. Panie Gabriela Matczak i Anna Gruszczyńska przedstawicielki Studenckiego Koła Naukowego Pedagogiki Specjalnej UŁ "Razem Możemy Więcej" przeprowadziły warsztaty relaksacji, które wzbudziły duże zainteresowanie wśród zebranych gości. Kolejne spotkanie "Kierunek e-książka" już za rok, ponieważ o e-książce jeszcze wiele można powiedzieć.

(Ilona Niewczas, Dariusz Perliński
fot. T.Szczepanowski)

Spotkanie z Tomaszem Grzywaczewskim

W środę 19 marca 2014 r. odbyło się **spotkanie z Tomaszem Grzywaczewskim**, doktorantem Wydziału Prawa na Uniwersytecie Łódzkim, niezależnym dziennikarzem i reporterem, a także podróżnikiem i autorem książek o podróżach. Pasją podróżniczą pan Tomasz został "naznaczony" przez swoją mamę. Otrzymał bowiem imię po Tomku Wilmowskim, bohaterze książek Alfreda Szklarskiego. W 2010 r. dostał w prezencie od ojca książkę Sławomira Rawicza *Długi marsz*, dzięki której poznał historię Witolda Glińskiego, zesłańca i uczestnika ucieczki z sowieckiego łagru w 1941 r., który wraz z grupą więźniów przebył pieszo drogę z Syberii do Indii. Po tej lekturze, pan Tomasz i Jego dwaj koledzy wyruszyli w ślad za Sybirakami. Trasę pokonywali pieszo, konno i na rowerach, przemierzając Jakucję, Buriację, Mongolię, pustynię Gobi, Tybet i Himalaje. Swoje przygody opisał w książce *Przez Dziki Wschód* (nagroda Magellana dla najlepszej książki podróżniczej 2012 r.).

W 2013 r. pan Tomasz, współpracując z New York Universite, przygotował wyprawę filmowo-badawczą do Kraju Krasnojarskiego, *Dead Road 1953-2013*, w poszukiwaniu kolei-widmo zwanej Martwą Drogą na północnej Syberii.
Jest współautorem filmu *Długi marsz 70 lat później*. Jako dziennikarz współpracował z tygodnikiem "Wprost" , publikował w National Geographic Traveler. Współpracuje z magazynem "Podróże".
Zgodnie z maksymą Roberta Frosta, amerykańskiego poety: *"z dwóch dróg wybiera zawsze tą mniej uczęszczaną"*.
W czasie środowego spotkania pan Tomasz opowiadał o podróżach, pokazywał slajdy i filmy dokumentujące wojaże. Wszyscy obecni z przejęciem słuchali opowieści pana Tomasza...

(Irena Łabiszewska
fot. T.Szczepanowski)

INFORMACJE

Zmiana systemu bibliotecznego

Po konsultacjach z pracownikami BUŁ i po renegocjowaniu umowy z firmą Sirsi Dynix od dnia 1 maja rozpoczniemy prace mające na celu zmianę systemu bibliotecznego. Będzie to nowa wersja znanego nam już systemu Horizon wzbogacona o nowe funkcjonalności.

edit 02.04.2014: ;-)

Udostępnianie i czytelnicy w liczbach - dane z systemu bibliotecznego Symphony

Liczba czytelników według typów czytelnika według stanu na dzień 31.12.2012

W przeciwieństwie do roku ubiegłego, odnotowujemy znaczne zmniejszenie się liczby czytelników, co nie jest zjawiskiem optymistycznym. Szczególnie martwi malejąca aktywność studentów UŁ. Ich liczba zmniejszyła się o 2694 w stosunku do roku 2012. Jest to najbardziej widoczne w przypadku studentów piszących prace magisterskie lub licencjackie, a więc zwykle ostatnich, lub przedostatnich lat studiów. Zmalała również liczba pracowników BUŁ i bibliotek zakładowych UŁ, pracowników UŁ i pracowników naukowych naszej uczelni. Wzrosła natomiast liczba emerytów.
Coraz liczniejsze grono czytelników BUŁ stanowią natomiast studenci, pracownicy i pracownicy naukowi innych łódzkich uczelni. Znacznie wzrosła też liczba czytelników korzystających z biblioteki tylko na miejscu.
Poniższa tabela ilustruje strukturę bazy czytelników BUŁ w roku 2013. Na czerwono zaznaczono grupy czytelników, których liczebność zmniejszyła się w stosunku do 2012 roku.

Rodzaj czytelnika	**2011**	**2012**	**2013**
Słuchacze Łódzkiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku	22	28	31
Pracownicy adm. i techniczni państ. uczelni łódzkich	1	9	14
Pracownicy BUŁ i bibliotek zakładowych	261	260	240
Pracownik BUŁ + studia	13	12	10
Emerytowani pracownicy UŁ	34	69	132
Partner wymiany międzybibliotecznej	209	376	392
Wypożyczenie za kaucją -1 wol.	119	143	182
Wypożyczenie za kaucją - 2 wol.	55	57	65
Wypożyczenie za kaucją - 3 wol.	34	40	46
Wypożyczenie za kaucją - 4 wol.	22	119	22
Wypożyczenie za kaucją - 5 wol.	31	44	45
Pracownicy naukowi innych uczelni na terenie Łodzi i woj.	212	237	258
Studenci innych państwowych uczelni łódzkich	446	986	1031
Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców	77	106	117
Pracownicy PWSZ w Skierniewicach	4	4	4
Studenci PWSZ w Skierniewicach	4	11	6
Tylko na miejscu	1675	2150	2869
Uczniowie Publicznego Liceum Ogólnokształcącego UŁ	113	177	262
Doktoranci UŁ	801	986	1091
Pracownicy naukowi UŁ	1196	1293	1262
Pozostali pracownicy UŁ	345	364	336
Profesorowie UŁ	299	323	335
Studenci UŁ	10587	13170	13128
Studenci UŁ - 2 kierunki	299	334	205
Studenci UŁ: prace magisterskie i licencjackie	9609	10838	8352
Studenci UŁ - 2 kierunki: praca magisterska	722	524	494
Studenci UŁ+doktorat	2	13	6
Pracownicy Wydawnictwa UŁ	9	10	9
Czytelnicy aktywni do końca 2013 roku	**27201**	**32683**	**30944**
Nieaktualne konto – ostatnia aktualizacja przed 31 grudnia 2013	13367	13506	5731
RAZEM	**40576**	**48201**	**36675**
Nieaktualne konta – ostatnia aktualizacja przed 1 stycznia danego roku	18692	19503	31219
	59268	67704	67894

Liczba zamówień magazynowych w BUŁ

Utrzymuje się tendencja spadkowa liczby zamówień magazynowych, spadek jest jednak nieznaczny, zdecydowanie mniejszy niż w roku 2012.

Miesiąc	Liczba zamówień w 2009 roku	Liczba zamówień w 2010 roku	Liczba zamówień w 2011 roku	Liczba zamówień w 2012 roku	Liczba zamówień w 2013 roku
Styczeń	13691	15716	15595	14540	11866
Luty	12896	15114	13921	15102	13260
Marzec	16879	20520	19991	19046	14492
Kwiecień	14441	16157	16080	13968	14746
Maj	13408	16091	15393	13917	11340
Czerwiec	9975	11619	10950	11166	8542
Lipiec	8888	9608	11139	9873	6728
Sierpień	5115	5261	2906	0	5019
Wrzesień	8457	8799	9021	Brak danych	7681
Październik	13207	14445	15381	11897	13780
Listopad	16550	16885	17854	13719	13442
Grudzień	15205	13746	15505	10865	12093
Razem	148712	163961	163736	134093	132989

Przyczyną tego zjawiska może być systematyczne rozszerzanie oferty dla czytelników wolnym dostępie i stała aktualizacja tego księgozbioru polegająca na selekcji i jednoczesnym uzupełnianiu go o pozycje pochodzące z bieżącego zakupu lub z przeniesień z magazynów zamkniętych zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez czytelników.

Liczba zamówień magazynowych BUŁ w poszczególnych miesiącach
w latach 2010-2013

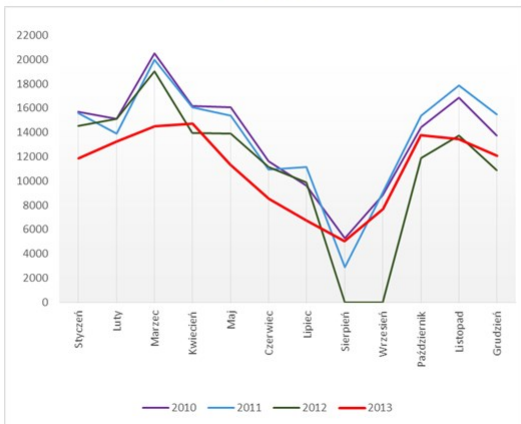

Liczba wypożyczeń w BUŁ

Liczba wypożyczeń w BUŁ spada, podobnie jak liczba zamówień magazynowych, przy czym w 2013 roku spadek jest wyjątkowo duży. Obserwujemy również zmniejszenie się liczby przedłużeń, na co może mieć wpływ zmiana zasad prolongaty wypożyczonych egzemplarzy obowiązująca od września 2012 roku. Do sierpnia 2012 roku dopuszczalne były trzy przedłużenia, każde na okres jednego miesiąca. Od września 2012 roku możliwe jest wyłącznie jedno przedłużenie wypożyczonego egzemplarza, ale na okres równy przysługującemu okresowi wypożyczenia, który jest dla większości czytelników dłuższy niż jeden miesiąc, a w niektórych przypadkach sięga 365 dni. Tendencja spadkowa dała się zauważyć już w drugiej połowie roku 2012, a ubiegły rok ją potwierdził.

Liczba wypożyczeń i przedłużeń w BUŁ w latach 2009-2013

	Wypożyczenia					Przedłużenia				
Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba egzemplarzy	280776	305653	301696	299386	238972	64431	78718	84573	63706	26354

Wypożyczenia w BUŁ realizowane są na stanowiskach do samodzielnych wypożyczeń i na stanowiskach obsługiwanych przez bibliotekarzy (w wypożyczalni, w czytelniach i w wolnym dostępie).

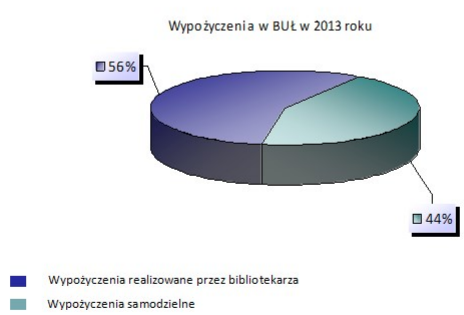

W 2013 roku samodzielnie wypożyczono 104 286 książek, a na stanowiskach obsługiwanych przez bibliotekarzy 134 686. Najwięcej wypożyczeń przypadło na zbiory w wolnym dostępie – 122 241 „do wypożyczeń" i 456 „do korzystania na miejscu" oraz 9 209 wypożyczeń z księgozbioru dla studentów UŁ. Z magazynów zamkniętych wypożyczono łącznie 85 280 egzemplarzy „do wypożyczeń" i 21 587 egzemplarzy „do korzystania na miejscu". Poniższa tabela zawiera pełny wykaz liczby wypożyczeń według rodzaju zbiorów.

Rodzaj zbiorów	Wypożyczenia obsługiwane przez bibliotekarza	Wypożyczenia samodzielne	Razem
BU zbiory do wypożyczeń wolny dostęp	25334	96907	122241
BU zbiory do korzystania na miejscu wolny dostęp	456	0	456
BU zbiory do wypożyczeń dla studentów UŁ wolny dostęp	1802	7379	9181
BU zbiory do korzystania na miejscu dla studentów UŁ wolny dostęp	28	0	28
BU zbiory do wypożyczeń	40468	0	40468
BU zbiory do wypożyczeń nowy magazyn	44812	0	44812
BU zbiory do korzystania na miejscu	17210	0	17210
BU zbiory do korzystania na miejscu nowy magazyn	4377	0	4377
BU zbiory do wypożyczeń dla studentów UŁ	197	0	197
BU zbiory do korzystania na miejscu dla studentów UŁ	1	0	1
BU zbiory zastrzeżone	1	0	1
	134686	104286	238972

Wypożyczenia i zamówienia w bibliotekach zakładowych UŁ

Liczba zamówień w bibliotekach zakładowych UŁ w 2013 roku

	Biblioteka Geograficzna	Biblioteka Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego	Biblioteka Wydziału Nauk o Wychowaniu	Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji	Biblioteka Wydziału Zarządzania
Styczeń	122	2010	1397	761	1114
Luty	117	2820	1287	935	1369
Marzec	132	2652	1516	861	971
Kwiecień	116	2070	1813	855	1178
Maj	54	1695	1399	602	639
Czerwiec	33	1142	827	389	449
Lipiec	17	367	347	225	192
Sierpień	4	223	326	42	44
Wrzesień	35	682	555	289	278
Październik	74	3558	1505	1543	1779
Listopad	77	2774	1328	843	1301
Grudzień	71	1998	1155	532	1071
2013 rok	**852**	**21991**	**13455**	**7877**	**10385**

Liczba wypożyczeń w bibliotekach zakładowych UŁ w latach 2012-2013

Liczba wypożyczeń	Biblioteka Geograficzna	Biblioteka Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego	Biblioteka Wydziału Nauk o Wychowaniu	Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji	Biblioteka Wydziału Zarządzania
2012 rok	7970	18101	13677	5258	10858
2013 rok	5814	18741	12244	5920	9070

W latach 2009-2013 wdrożono moduł udostępniania i elektronicznego zamawiania zbiorów w 6 bibliotekach zakładowych UŁ. Dane przedstawione w tabelach nie obejmują Biblioteki Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych, w której moduł udostępniania wdrożono dopiero w ostatnim kwartale 2013 roku.

Liczba wypożyczeń przypadająca na jednego czytelnika

Nie wszystkie grupy czytelników są jednakowo aktywne. Okazuje się, że najwięcej wypożyczeń przypada na jednego czytelnika w grupie wypożyczających za kaucją. Bardzo wysoko znajdują się również pracownicy BUŁ i bibliotek zakładowych UŁ. Wśród studentów UŁ najwięcej wypożyczają studenci 2 kierunków piszący prace magisterską lub licencjacką. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące aktywności wszystkich grup czytelników. Dane dotyczą łącznej liczby wypożyczeń w BUŁ i bibliotekach zakładowych UŁ.

Rodzaj czytelnika	Liczba wypożyczeń przypadająca na jednego czytelnika
Wypożyczenie za kaucją - 5 wol.	45,00
Pracownicy BUŁ i bibliotek zakładowych	40,14
Wypożyczenie za kaucją - 4 wol.	38,18
Pracownik BUŁ + studia	36,50
Studenci UŁ - 2 kierunki: praca magisterska	24,16
Pracownicy naukowi innych uczelni na terenie Łodzi i woj.	18,30
Studenci UŁ - 2 kierunki	17,38
Wypożyczenie za kaucją - 3 wol.	16,02
Studenci UŁ: prace magisterskie i licencjackie	15,30
Doktoranci UŁ	14,84
Pracownicy PWSZ w Skierniewicach	14,75
Wypożyczenie za kaucją - 2 wol.	14,43
Emerytowani pracownicy UŁ	12,87
Pracownicy naukowi UŁ	12,37
Pracownicy Wydawnictwa UŁ	11,44
Studenci UŁ+doktorat	10,83
Wypożyczenie za kaucją -1 wol.	9,62
Pracownicy adm. i techniczni państ. uczelni łódzkich	9,00
Profesorowie UŁ	8,60
Słuchacze Łódzkiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku	8,06
Studenci UŁ	5,65
Pozostali pracownicy UŁ	5,53
Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców	4,42
Studenci innych państwowych uczelni łódzkich	4,22
Studenci PWSZ w Skierniewicach	3,83
Tylko na miejscu	2,68
Uczniowie Publicznego Liceum Ogólnokształcącego UŁ	2,50
Partner wymiany międzybibliotecznej	1,48

Informacje możliwe do uzyskania z systemu bibliotecznego zawierają obiektywne dane dotyczące przebiegu procesów bibliotecznych w określonym czasie. Ze względu na migrację do nowego systemu bibliotecznego statystyki za 2012 rok musiały zostać oparte o informacje z dwóch różnych systemów bibliotecznych o zupełnie innej strukturze i nie mogły objąć pełnych 12 miesięcy. Nie były więc w pełni miarodajne. W 2013 roku informacje dotyczące zarówno katalogowania jak i udostępniania zbiorów są bardziej jednolite. Dane tegoroczne nie są zbyt optymistyczne. Spadająca liczba czytelników, wypożyczeń i zamówień budzi pewien niepokój. Obserwacja tych zjawisk w kolejnych latach pozwoli stwierdzić, czy mają one charakter stały i czy czeka nas zmierzch bibliotek w tradycyjnej formie na rzecz rozwijających się nowych technologii.

(Mariola Augustyniak)

Oferta szkoleniowa Oddziału Informacji Naukowej

Oddział Informacji Naukowej i Prac Naukowo-Dydaktycznych organizuje szkolenia z zakresu edukacji informacyjnej. Kursy skierowane do studentów seminariów licencjackich przeprowadzane są w ścisłej współpracy z wykładowcami, którzy określają ich zakres tematyczny oraz wskazują serwisy elektroniczne, z którymi powinni zapoznać się ich dyplomanci. Dzięki współdziałaniu z nauczycielami akademickim szkolenia te odpowiadają rzeczywistym potrzebom studentów, co ma znaczący wpływ na ich zaangażowanie podczas wykonywania ćwiczeń praktycznych. Zajęcia odbywają się w pracowni komputerowej w gmachu Biblioteki UŁ lub w na terenie jednostek wydziałowych.

Bibliotekarze starannie przygotowują program szkoleniowy. Muszą wykazać się co najmniej podstawową znajomością dydaktyki i umieć zastosować ją w praktyce. Aby zagwarantować wysoką jakość prowadzonych zajęć należy właściwie określić cel szkolenia oraz zastosować odpowiednie metody i środki dydaktyczne. W przypadku studentów przygotowujących się do napisania pracy licencjackiej celem szkolenia jest wzmocnienie ich umiejętności wyszukiwania informacji z zakresu określonej dyscypliny naukowej. Jego ustalenie wymaga często przeprowadzenia badania potrzeb i oczekiwań studentów. Jednocześnie każde szkolenie oparte jest na doświadczeniu i wiedzy bibliotekarzy o tym, co studenci powinni wiedzieć, aby biegle korzystać z zasobów biblioteki. Bardzo istotne są również predyspozycje pedagogiczne i komunikatywność osoby prowadzącej zajęcia. Bibliotekarz powinien ciekawie sformułować temat, aby rozbudzić zainteresowanie uczestników, wypowiadać się w przystępny sposób, podawać interesujące przykłady i problemy do rozwiązania. Musi też zwracać uwagę na to, jaka jest recepcja przekazywanych przez niego treści i odpowiednio reagować w trakcie zajęć, gdy zauważy wśród słuchaczy brak zainteresowania i koncentracji.

Zapoznanie studentów z zasobami elektronicznymi jest zadaniem trudnym i wymaga przekazania tej wiedzy w sposób niekonwencjonalny. Bibliotekarze oprócz tradycyjnego wykładu coraz częściej sięgają po metody aktywizujące uczestników, opierające się na uczeniu się poprzez działanie, współpracę i doświadczenie. Praktyczne ćwiczenia stanowią istotny element zajęć. Metoda ta pozwala studentom wykonywać zadania we własnym tempie, co często zajmuje więcej czasu, jednak jej efekty są trwalsze. Przed opracowaniem konspektu szkoleń bibliotekarze konsultują się z wykładowcami, którzy przedstawiają im swoje oczekiwania. Kursy te odbywają się w cyklu dwóch 90-minutowych spotkań. Pierwsze zajęcia rozpoczynają się wprowadzeniem do korzystania z zasobów elektronicznych i budowania zapytań wyszukiwawczych, następnie są praktyczne ćwiczenia wyszukiwania literatury przedmiotu w omawianych bazach danych. Po cyklu ćwiczeń następuje omówienie uzyskanych wyników, co jest warunkiem dobrej interakcji między prowadzącym szkolenie a jego uczestnikami. Podczas drugiego spotkania następuje pogłębienie zdobytej wcześniej wiedzy i tworzenie bibliografii załącznikowej, która może być wykorzystana do pracy dyplomowej.

Kształcenie kompetencji informacyjnych studentów stanowi istotny element procesu kształcenia. Duży potencjał szkoleniowy bibliotekarzy docenili pracownicy naukowi kilku wydziałów Uniwersytetu Łódzkiego. Zajęcia z zakresu information literacy przeprowadzili: **Piotr Bajsarowicz, Agnieszka Goszczyńska, Justyna Jerzyk-Wojtecka, Lidia Mikołajuk i Monika Sulejewicz-Nowicka**. W ćwiczeniach uczestniczyli studenci następujących wydziałów: Nauk Geograficznych, Biologii i Ochrony Środowiska, Nauk o Wychowaniu oraz Wydziału Filozoficzno-Historycznego.

(Lidia Mikołajuk, fot. Marzena Kowalska)

Wernisaż i Seminarium: Christian Andersen

13 marca 2014 r. w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego odbył się wernisaż pt. **"Baśnie Andersena w polskiej ilustracji książkowej"** poprzedzający seminarium naukowe **"W kręgu Hansa Christiana Andersena"**. Wernisaż oraz seminarium zostały zorganizowane przez Katedrę Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ we współpracy z Duńskim Instytutem Kultury i Wydawnictwem Media Rodzina. Słowo wstępne wygłosiła prof. nadzw. dr hab. **Jadwiga Konieczna**. Jako prelegenci w seminarium wzięli udział: Bogusława Sochańska - tłumacz, dyrektor Duńskiego Instytutu Kultury, Grażyna Lewandowska-Nosal - sekretarz Polskiej Sekcji IBBY (International Board on Books for Youngsters), mgr Elżbieta Domagalska - pracownik Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka J. Piłsudskiego w Łodzi, Paula Gamus - doktorantka Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. Nad przebiegiem seminarium czuwała dr **Magdalena Rzadkowolska** z KBiIN UŁ.

Bogusława Sochańska mówiła o potrzebie nowego przekładu baśni Hansa Christiana Andersena oraz o manowcach recepcji wielkiego Duńczyka i jego dzieła. Wykazała, że Andersen ma w swych baśniach wielkie poczucie humoru i lubi bawić się słowem. Wyjaśniła dlaczego poprzednie tłumaczenia utrwaliły w naszej świadomości Andersena jako autora niezwykle ponurego. Sochańska udowodniła, że Andersen to nie tylko twórca bajek dla dzieci, ale też dla dorosłych, zatem jest to doskonała lektura do rodzinnego czytania.
Mgr **Elżbieta Domagalska** opowiadała o baśniach życia H. Ch. Andersena. Zaprezentowała utwory znajdujące się w kolekcji Muzeum Książki Dziecięcej w Bibliotece Publicznej im. Marszałka J. Piłsudskiego w Łodzi.

Grażyna Lewandowska-Nosal mówiła na temat "Andersen i IBBY". W bardzo przystępny sposób opowiedziała o Sekcji IBBY na świecie i w Polsce. Pani sekretarz nakreśliła krótko historię Sekcji oraz wspomniała o nagrodach przyznawanych przez IBBY w Polsce i na świecie jako szczególnej formie działalności IBBY. Najbardziej prestiżową z nagród jest przyznawany co dwa lata Medal im. H. Ch. Andersena, zwany "małym Noblem".
Paula Gamus przedstawiła baśnie Hansa Christiana Andersena i ich adaptacje. Opowiedziała o różnicach między oryginałami baśni, a ich adaptacjami w różnych państwach między innymi w Japonii.

Niewątpliwie dużym walorem seminarium była możliwość wymiany poglądów tak w ramach oficjalnych dyskusji (które dotyczyły głównie przekładów baśni Andersena i adaptacji tych baśni), jak i przy okazji mniej formalnego spotkania podczas przerwy na kawę i poczęstunek.

(Monika Wesołowska)

L E K S Y K O N B U Ł

Ikonografia

Ikonografia - to zbiór dzieł sztuki, głównie malarstwa i fotografii stanowiący dokumentację danego miejsca, osoby, tematu lub zagadnienia. Dokument ikonograficzny to dwuwymiarowy, nieruchomy, nieprzeznaczony do projekcji obraz utrwalony jakąkolwiek techniką na przenośnym podłożu. Głównym jego elementem jest obraz, a tekst (jeżeli się pojawia) pełni rolę pomocniczą, objaśniającą, bądź stanowi jeden z elementów kompozycyjnych przedstawienia i jego treść ma charakter wtórny w stosunku do obrazu.

Zbiór ikonograficzny BUŁ obejmuje różnorodne materiały, takie jak: wydawnictwa albumowe i katalogi wystaw, grafikę oryginalną i reprodukcje, rysunki, fotografie (pozytywy, negatywy), matryce graficzne, ekslibrisy, kartki pocztowe, medale, książki artystyczne. Sekcja Ikonografii została utworzona w 1960 roku, jako jednostka Oddziału Zbiorów Specjalnych BUŁ. Wśród jej zbiorów przeważają prace współczesnych artystów polskich, ze szczególnym uwzględnieniem łódzkiego środowiska artystycznego (m.in. Ludwik Tyrowicz, Wacław Kondek, Stanisław Fijałkowski, Teofil Jóźwiak, Henryk Płóciennik, Leszek Rózga, Wiesław Śniadecki, Antoni Starczewski, Andrzej Nowicki). Niezwykle cenna ze względów ikonograficznych i etnograficznych jest kolekcja fotografii pt. Widoki okolic Podola [i Besarabii] Michała Greima z 1890 roku, która dotarła do Łodzi wraz z pamiątkami po Elizie Orzeszkowej. Pracownia ikonograficzna posiada bogaty księgozbiór podręczny, zawierający fachową literaturę z zakresu ikonografii, a także inne materiały pomocnicze jak słowniki, encyklopedie, itp. Zbiory udostępniane są tylko na miejscu w Czytelni Zbiorów Specjalnych, która znajduje się na I piętrze starego gmachu BUŁ.

(Lucyna Chróścik)

LEKSYKON - dotychczas opracowane hasła

L U D Z I E K S I Ą Ż K I

Janusz Stanny (1932-2014)

Polskie ilustratorstwo ma bardzo długie i chlubne tradycje. Jednym z wybitnych jego przedstawicieli był zmarły 13 lutego 2014 roku w wieku 81 lat Janusz Stanny. Był nie tylko wybitnym autorem ilustracji do kilkuset książek, ale również grafikiem, plakacistą, rysownikiem i karykaturzystą oraz cenionym pedagogiem i wychowawcą.

Dyplom w pracowni prof. Henryka Tomaszewskiego na Wydziale Grafiki warszawskiej ASP otrzymał roku 1957. Zatrudniony następnie w Pracowni Ilustracji, kierowanej wówczas przez Jana Marcina Szancera wzbogacał swój warsztat ilustratorski pod okiem cenionego mistrza ilustracji. W latach 1975-2002 kierował Pracownią Projektowania Książki. Tytuł profesora otrzymał w 1986 roku. Od roku 2003 prowadził Pracownię Ilustracji w Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi.

Sam małomówny, nie rozpieszczał uczniów pochwałami, sarkastyczny, lecz z poczuciem humoru i celną ripostą, z dystansem do świata. Ilustrację uważał za rzecz niezwykle osobistą. Uczniom przekazywał tę teorię radząc, by każdy artysta w sobie szukał wyrazu do interpretowania tekstu literackiego. Lubiany za ogromną wiedzę i kulturę osobistą.

Ilustracje Stannego były wyjątkowe. Tworzył niebywałą rzeczywistość, wzbogacał swoimi pracami atmosferę i treść zawartą w książce, dopasowywał niezwykle trafnie swój świat do dzieł literackich. Ilustracje w jego wykonaniu były współtworzące treść, a nie narracyjne. Mówił o sobie: " do literackiego przekazu odnosiłem się z szacunkiem i nigdy nie zamierzałem być mądrzejszy niż autorzy tych dzieł ". Był bardzo zręczny warsztatowo, a techniki dostosowywał zarówno do tematu, jak i możliwości poligraficznych. Często robił wiele wersji rysunku i na kalkach nanosił poprawki, by dojść do ideału. Główny nurt twórczości Stannego to ilustracja książkowa, zarówno z literatury dla dzieci jak i z literatury klasycznej. Ilustratorstwo dziecięce traktował niezwykle poważnie, dziecko zaś jako wyjątkowego, najbardziej wymagającego odbiorcę. Wyznawał teorię, iż ilustracja to niezwykle ważny element w rozwoju dziecka, kształtuje jego gust i smak artystyczny od najmłodszych lat, więc musi być jak szewc (teoria zaczerpnięta od Szancera) - brana na miarę małego odbiorcy. Dobrym przykładem są ilustracje do *"Zaczarowanego krawca"* H. Januszewskiej, gdzie w zależności od okresu historycznego, o którym mowa zmienia się czcionka, a detal ma charakter epoki.

Janusz Stanny ma w swoim dorobku ogromną ilość okładek do książek, ilustracje do ok. 200 tytułów, kilka opracowań plastycznych filmów animowanych, scenografii. Napisał i zilustrował trzy autorskie książeczki dla dzieci: *"Baśń o królu Dardanelu"*, *"O malarzu rudym jak cegła"*, *"Koń i kot"*. Ukazała się również 100 stronnicowa książka z rysunkami artysty. Ilustrował wszystkie ważne dzieła literatury światowej i polskiej, by wymienić chociażby *"Bajki"* La Fontaine'a, *"Pana Tadeusza"* Adama Mickiewicza, *"Baśnie"* Hansa Christiana Andersena, *"Ziemię obiecaną"* Władysława Reymonta, czy Biblię.

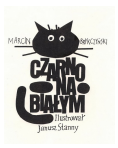

Doceniany w kraju i za granicą mógł poszczycić się licznymi nagrodami, wyróżnieniami, medalami. Warto przytoczyć choćby kilka:
- nagrody w konkursach PTWK na "Najpiękniejsze Książki Roku" właśnie za ilustracje: *"Przygody Sindbada Żeglarza"* B. Leśmiana (Czytelnik) w 1965, *"Awantura o kapcie"* J. Wilkowskiego (Ruch) w 1968, *"Deszczowa muzyka"* J. Kulmowej (Ruch) w 1971, *"Ania i Ewa i Marian i Rusak i inni..."* M. Michałowskiej (KAW) w 1975, *"Gdybym miał konia"* A. Onichimowskiej (KAW) w 1980.
- II nagrodę w konkursie w Buenos Aires/1966 za ilustracje do *"Don Kichota"* M. Cervantesa, *"Premio Grafico"* na MTK w Bolonii/1968 za ilustracje do *"Zaczarowanego krawca"* H. Januszewskiej (Nasza Księgarnia, 1967), Złoty Medal IBA w Lipsku/1971 za projekty ilustracji do *"Przygód Sindbada Żeglarza"* B. Leśmiana, Srebrny Medal na targach w Moskwie/1972 za *"Baśń o królu Dardanelu"* (Ruch, 1971, nowe wydanie), wpis na Międzynarodową Listę Honorową IBBY/1998 za ilustracje do książki *"Pchła Szachrajka"* J. Brzechwy (Świat Książki, 1996)
- W roku 2006 z rąk Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego został uhonorowany Złotym Medalem GLORIA ARTIS.

Uprawiał również rysunek satyryczny. Debiutował w 1951 r. na łamach "Szpilek". W późniejszych latach publikował w czasopismach: "Dookoła Świata", "Świat", "Wiadomości Kulturalne", a także w "Gazecie Wyborczej" i "Przeglądzie". Za swoje prace na tym polu otrzymał trzy razy Srebrną i dwa razy Złotą Szpilkę, a także Grand Prix w konkursie zorganizowanym przez Muzeum Karykatury z okazji 400-lecia stołeczności Warszawy w 1996.
Janusz Stanny został pochowany w Alei Zasłużonych na Cmentarzu Wojskowym na warszawskich Powązkach 28 lutego 2014.

Źródło:
http://www.asp.waw.pl/V_FIFD/NEWS/201402171655_prof.%20Janusz%20Stanny%20o%20sobie.pdf

(Renata Osiewała)

Polecamy - wybrane nowości książkowe BUŁ

P O L S K I E

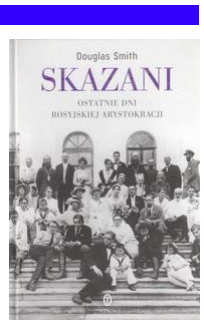

Z A G R A N I C Z N E

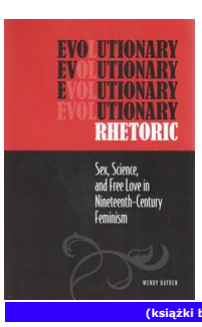

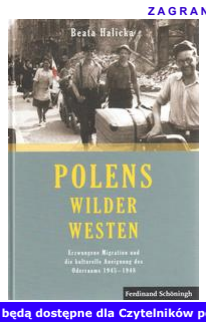

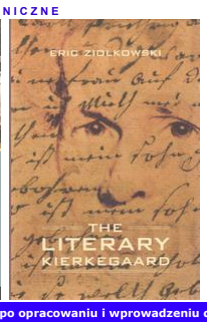

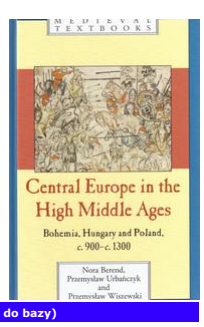

(książki będą dostępne dla Czytelników po opracowaniu i wprowadzeniu do bazy)

Redakcja: Mariola Augustyniak, Piotr Puchowski. Siedziba redakcji: Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi, ul. Matejki 32/38, 90-237 Łódź, tel.: 42 6356002. Wydawcą Biuletynu BiBUŁa jest Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego.
nr 4/2014 (81) napisz do biblioteki